

پدافند غیر عامل شهری

(باتاکید بر ژئوپلیتیک)

نألف

دکتر س. مامران

(دانشیار دانشگاه تهران)

حسن حسینی امینی

انتشاران آثار معاصر

تهران ۱۳۹۲

سرشناسه	: کامران، حسن، ۱۳۳۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: پدافند غیر عامل شهری (با تأکید بر ژئوپلیتیک) // تألیف حسن کامران، حسن حسینی امینی.
مشخصات نشر	: تهران: آثار معاصر، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ز: ۲۵۰ ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۰۰۰۰ ریال: 978-600-7050-04-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
زداش	: کتابنامه: ص. ۲۳۹ - ۲۴۹.
موضوع	: دفاع غیر نظامی
موضوع	: شهرسازی -- طرح و برنامه ریزی
موضوع	: امنیت بحران
شناسه افزوده	: حسینی، حسن، ۱۳۵۸ -
رده بندی کنگره	: ۳۹۱.۲۵/۷۸۹۲۶ U
رده بندی دیویی	: ۳۶۳/۳۵:
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۳۰۲۰۱۷:

انتشار آثار معاصر

نام کتاب: پدافند غیر عامل شهری (با تأکید بر ژئوپلیتیک)

مؤلفان: دکتر حسن کامران، حسن حسینی امینی

ناشر: آثار معاصر

چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه خوارزمی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۵۰۰۴-۰

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۵	فصل اول: اصول، مبانی، تعاریف و اصطلاحات
۵	— پدافند
۵	— تعریف پدافند غیرعامل
۹	قابلیت‌ها، مزایا و اهمیت پدافند غیرعامل
۱۱	— اصول پدافند غیرعامل
۱۲	— مراکز مهم
۱۳	— مراکز اساسی
۱۳	— مراکز حیاتی
۱۳	— شریان‌های حیاتی
۱۳	— آمایش سرزمین
۱۵	— ژئوپلیتیک
۱۵	— ژئوپلیتیک و جنگ
۵۳	— ژئوپلیتیک و شهر (ژئوپلیتیک شهری)
۵۹	— ملاحظات اساسی در دفاع غیرعامل
۶۲	— چشم‌انداز دفاع غیرعامل در شهر ایمن
۶۷	فصل دوم: برنامه‌ریزی پدافند غیرعامل شهری
۶۷	— مکان‌یابی و پدافند غیرعامل
۶۸	— تأسیسات شهری و پدافند غیرعامل
۷۰	— پناهگاه‌ها
۷۲	— روش‌های استتار
۷۴	— توسعه پایدار
۷۵	— توسعه پایدار شهری

- ۷۶ - امنیت و توسعه پایدار شهری
- ۷۹ - برنامه‌ریزی و شهرهای پایدار
- ۸۰ - برنامه‌ریزی شهری و مدیریت شهری
- ۸۲ - کاربری اراضی و کاربرد آن در طرح‌های شهری
- ۸۳ - کاربری اراضی و طرح‌های جامع
- ۸۵ - کاربری اراضی و طرح‌های تفصیلی
- ۸۶ - برنامه کاربری زمین در شهرها
- ۸۷ - روش‌های ارزیابی کاربری اراضی شهری
- ۹۱ - فصل دوم: اهمیت پدافند غیرعامل شهری
- ۹۲ - مبانی پدافند غیرعامل
- ۹۲ - شهر نظامی
- ۹۳ - شکل‌گیری شهرهای نظامی
- ۹۵ - شهرسازی دفاعی در گذشته
- ۱۰۰ - شهرنشینی و دفاع شهری در دوران اسلامی
- ۱۰۹ - معماری و دفاع شهری در دوران اسلامی
- ۱۱۵ - فصل چهارم: طراحی، چیدمان و آمایش دفاعی شهر
- ۱۱۵ - آمایش سرزمین
- ۱۱۶ - آمایش دفاعی شهری
- ۱۱۸ - معیارهای دفاع غیرعامل
- ۱۱۹ - استتار، اختفاء و قریب
- ۱۲۲ - انواع مخاطرات
- ۱۲۶ - روش‌های دفع تهدیدات
- ۱۲۶ - روش‌های نرم‌افزاری پدافند غیرعامل
- ۱۲۷ - روش‌های سخت‌افزاری پدافند غیرعامل
- ۱۲۸ - انواع آسیب‌ها

- ۱۲۸ - آسیب‌های روحی و روانی
- ۱۲۸ - آسیب‌های اجتماعی
- ۱۲۸ - آسیب‌های اقتصادی
- ۱۲۹ - روش‌های ارزیابی آسیب‌پذیری
- ۱۳۰ - بررسی آسیب‌پذیری شهر در برابر حملات
- ۱۳۱ - استراتژی انهدام مراکز ثقل
- ۱۳۳ - شهرهای حیاتی
- ۱۳۴ - سیاست زیربنایی شهر
- ۱۳۶ - تأسیسات
- ۱۴۴ - تأسیسات برق
- ۱۴۶ - تأسیسات گاز
- ۱۵۰ - تأسیسات مخابرات
- ۱۵۲ - تعیین میزان آسیب‌پذیری شهر - شاخص‌های کلیدی
- ۱۵۲ - ساختار شهر
- ۱۵۳ - بافت شهر
- ۱۶۲ - فرم شهر
- ۱۶۳ - ساختار منطقه
- ۱۶۵ - فواید مکان‌یابی کاربری‌های شهری از منظر دفاع غیرمستقیم
- ۱۶۶ - طراحی و برنامه‌ریزی کاربری‌های شهر
- ۱۶۸ - مراکز نظامی مستقر در محدوده شهری
- ۱۷۳ - فرودگاه‌ها
- ۱۷۷ - راه‌آهن
- ۱۸۱ - متروها (قطارهای شهری)
- ۱۸۸ - پناهگاههای شهری
- ۱۹۲ - ضوابط و مقررات قانونی در ارتباط با پناهگاه‌ها
- ۲۰۰ - سیستم راههای شهری

- ۲۰۰ - راه شریانی
- ۲۰۱ - راه شریانی درجه یک
- ۲۰۲ - راه شریانی درجه دو
- ۲۰۳ - خیابان‌های محلی
- ۲۰۵ - آسیب‌های کالبدی
- ۲۰۷ - شبکه ارتباطی ناکارآمد و فضای باز ناکافی
- ۲۰۷ - شبکه ارتباطی شهر
- ۲۰۸ - سلسله مراتب شبکه راههای شهری
- ۲۰۸ - آزادراه یا اتوبان
- ۲۰۸ - بزرگراه یا خیابان شهری
- ۲۰۹ - خیابان محلی یا یک عبوری یا شاهراه
- ۲۰۹ - خیابان اصلی
- ۲۰۹ - خیابان جمع و پخش شده
- ۲۱۰ - خیابان فرعی بن‌باز و بن‌سرسبز محلی
- ۲۱۰ - فرعی پیاده (ماشین‌رو)
- ۲۱۰ - دسترسی پیاده و دوچرخه

۲۱۳ فصل پنجم: شهرسازی و پدافند غیرعامل

- ۲۱۳ - راهبردهای دفاع غیرعامل در شهرسازی
- ۲۱۴ - نتایج حاصل از پیش‌بینی مسائل دفاعی در شهرسازی
- ۲۱۵ - کلان شهرها و پدافند غیرعامل
- ۲۱۶ - تهدیدهای شهری
- ۲۱۷ - عوامل تأثیرگذار بر امنیت دفاعی شهرها
- ۲۱۸ - اشکال کالبدی شهرها
- ۲۲۱ - تحلیل الگوهای کلان شهری از منظر دفاع غیرعامل

۲۳۳	پیوست ۱: چشم انداز پدافند غیرعامل کشور
۲۳۵	پیوست ۲: نقش و اهمیت پدافند غیرعامل در طرح های دفاعی
۲۳۹	منابع و مأخذ

فهرست جداول

۳۹	جدول ۱: تعداد درگیری های نظامی در دوره زمانی ۲۰۰۰-۱۹۹۰
۱۳۲	جدول ۱-۵: شهر مدل حلقه واردن
۱۴۰	جدول ۲-۴: انطباق بین سیستم آبرسانی با اصول پدافند غیرعامل
۱۴۱	جدول ۳-۴: تجربیات نوین جهانی در زمینه آمایش دفاعی
۱۵۱	جدول ۴-۴: مهم ترین اجزای شبکه های آب، برق و گاز
۱۵۴	جدول ۵-۴: رابطه اندازه قطعات با میزان آسیب پذیری
۱۵۵	جدول ۶-۴: رابطه سطح ساخته شده با میزان آسیب پذیری

فهرست نمودارها

۷۹	نمودار ۱-۲: چرخه پایداری مبتنی بر توسعه، امنیت و دفاع.
۱۲۳	نمودار ۱-۴: انواع تهدیدات
۱۳۲	نمودار ۲-۴: مدل ۵ حلقه واردن
۱۳۹	نمودار ۳-۴: نمایش سیستم تامین آب در شهرها

ژئوپلیتیک و روابط بین‌الملل وقتی از منطق خارج شود متجر به رودرویی، درگیری، تخصص و جنگ می‌شود. نظام بین‌الملل و نظم نوین جهانی به قدری اسفبار است که هر چقدر پیشرفت تکنولوژی بیشتر شده، جنگ و کشتار نیز بیشتر، انگار با قدرتمند شدن هژمونی جهانی و یک قطبی شدن جهان، دنیا به سمت تک صدایی، سرکوب هر استقلال‌طلب و آسایش طلب و دیکتاتوری مدیریت جهانی پیش می‌رود. طوری که فوکویاما می‌گوید: «تا پایان تاریخیم» و هانتینگتون می‌گوید: «برخورد تمدن‌ها»؛ مگر می‌شود یک تمدنی که واقعا سال‌ها با هژمونی، با تمدن دیگر جنگ کند.

در ۵۰۰۰ سال گذشته ۱۴ هزار جنگ با ۴ میلیون کشته در جهان اتفاق افتاده از ۱۹۴۵ تا ۱۹۹۰ فقط ۲ هفته بدون جنگ بوده، در صد سال اخیر ۲۰ میلیون کشته بر اثر جنگ جهان داشته. بزرگترین فاجعه تاریخ بشریت؛ تلفات اسان در جنگ جهانی اول و دوم است. کشته شدن بیش از ده میلیون نفر غیرنظامی در جنگ جهانی اول و سی میلیون نفر در جنگ جهانی دوم نقطه عطفی در تاریخ جنگ‌ها به حساب می‌آید.

شهرها با توجه به حجم بالای سرمایه‌گذاری و استقرار بسیاری از تأسیسات، ابزارهای اقتصادی و از همه مهم‌تر جمعیت زیادی که در آنها ساکن هستند، در صورت بروز جنگ دچار صدمات مالی و جانی قابل توجهی می‌شوند. در مناطق شهری، صدمات جنگی شامل ترکیبی از ویرانه‌های کالبدی و اختلال در عملکرد عناصر شهری است. انهدام سازه‌ها و ساختمان‌ها، شبکه راه‌ها و دسترسی‌ها، تأسیسات اساسی مخازن آب، نیروگاه‌ها، خطوط

ارتباطی تلفن، برق، آب، گاز و ... از آن جمله هستند.

این در حالی است که با به کارگیری علم مدیریت بحران و اصول پدافند غیرعامل به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های مدیریت بحران در شهرسازی و لحاظ کردن شهرسازی دفاعی، مدیریت بحران شهری و برنامه‌ریزی شهری مبتنی بر اصول و معیارهای پدافندی؛ در هنگام بروز جنگ از صدمات جدی در شهرها جلوگیری کرد و نهایتاً به سمت شکل‌گیری شهر امن، شهر قدرت، شهر خلاق، شهر ثروت، شهر مبتکر، شهر بومی، شهر هویت، شهر عدالت، و توسعه پایدار پیش رفت.

www.ketab.ir